وظائف العشر الأواخر من رمضان والعيد وما بعده

PREDNOST ZADNJIH DESET DANA RAMAZANA

RAMAZANA I BAJRAM

ŠTA POSLIJE RAMAZANA

Priprema i obrada:
Safet Suljić
Fakultet Šerijatskih Nauka
ISLAMSKI UNIVERZITET U RIYADU

1

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog

Hvala onome koji je usavršio nama našu vjeru i upotpunio blagodat Svoju prema nama, i koji je zadovoljan da nam vjera bude Islam. Neka je salavat i selam na njegova Poslanika koji je poslan kao milost i uputa svim svjetovima, na Njegovu porodicu i sve sljedbenike do Sudnjega dana.

Šta je to mjesec Ramazan u kome je već sunce počelo da izlazi i zalazi svoje posljednje dane i nije ostalo od njega osim nekoliko zadnjih dana?!

Šta si pripremio za sebe u danima koji su prošli, da li si učinio više dobra ili si pak bio od onih koji su bili isti kao i prije Ramazana ili pak ne dao Allah postali gori, ne tuguj, ne brini ima nade… ono što je ostalo (preostalo) od Ramazana je bolje od onoga što je prošlo (posebno deset zadnji dana ramazana) iz toga je razloga Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi ušao u zadnji deset dana Ramazana više se trudio nego prije, oživio bi svoje noći te bi familiju budio da provode te noći u ibadetu.

Bilježi imam Muslim u svome Sahihu:

عَنْ أَبِى يَعْفُورٍ عَنْ مُسْلِمِ بْنِ صُبَيْحٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ – رضى الله عنها – قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ –صلى الله عليه وسلم– إِذَا دَخَلَ الْعَشْرُ أَحْيَا اللَّيْلَ وَأَيْقَظَ أَهْلَهُ وَجَدَّ وَشَدَّ الْمِئْزَرَ.

Od Aiše, radijjallahu anha, se prenosi da je kazala:

„Kada bi Allahov Poslanik, alejhi selam, ušao u zadnji deset dana Ramazana, on bi oživio svoje noći i budio bi svoju porodicu (dizao bi) te bi se trudio kako se ne bi trudio mimo tih deset dana i stego bi svoju odjeću (donji dio).“[1]

I ovo upućuje na važnost i vrijednost ovih zadnjih deset dana:

- Allahov Poslanik kada bi ušao u zadnji deset dana Ramazana stego i podigao svoju odjeću, a to je ustvari metafora koja se može razumjeti na četiri načina, prvi da je on alejhi selam se maksimalno trudio u ovih zadnjih deset dana da ih provede i ibadetu i pokornosti, i drugi da je on u stvari to činio kako bi dao doznanja ženama da ih je „zapostavio“ i usredočio se na ibadete i pokornost Allahu Uzvišenom.
- Da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oživio svoje noći u namazu, zikru, učenju Kur'ana i drugim ibadetima kojima se približuje Allahu dželleša'nuhu
- Da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, budio svoju porodicu da i oni provode ove noći u Ibadetu kako bi i oni stekli ovu neizmjernu nagradu
- I na kraju On bi, sallallahu alejhi ve sellem, toliko se trudio u ovim danima i noćima što nije bio slučaj sa drugim noćima tokom ramazana te bi ih provodio u svim vidovima ibadeta

Stoga moj brate dragi ti treba da se povedeš za najboljim uzorom i da ove dane što su preostali od ovoga mjeseca mubarek provedeš kako je to Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, činio kako bi svoj ahiret uljepšao, a evo neki smjernica kako i na koji način da to učiniš:

[1] Sahih Muslim 2/175

1. U nastojanju da ove preostale noći oživiš u namazu, učenju Kur'ana i svim drugim vidovima ibadeta i djela koja primiču Allahovom zadovoljstvu, također potrudi se da i svoje ukućane probudiš i potakneš na to djelo kao što je to Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem činio. Rekao je imam Sufjan Es-Sevri, rahimehumullahu:

   „Za mene je najdraže kada uđem u zadnji deset dana Ramazana da svoje noći ne prospavam nego da se potrudim u njima te da i svoju porodicu i svoje dijete probudim i da mi se pokore u tome, te da provedem (provedeš) ovo vrijeme (da klanjam namaz) u džematu sa imamom kako bi mi bila upisana nagrada kao da sam cijelu noć klanjao, rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

   عَنْ أَبِى ذَرٍّ قَالَ صُمْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ –صلى الله عليه وسلم– رَمَضَانَ فَلَمْ يَقُمْ بِنَا شَيْئًا مِنَ الشَّهْرِ حَتَّى بَقِىَ سَبْعٌ فَقَامَ بِنَا حَتَّى ذَهَبَ ثُلُثُ اللَّيْلِ فَلَمَّا كَانَتِ السَّادِسَةُ لَمْ يَقُمْ بِنَا فَلَمَّا كَانَتِ الْخَامِسَةُ قَامَ بِنَا حَتَّى ذَهَبَ شَطْرُ اللَّيْلِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ نَفَّلْتَنَا قِيَامَ هَذِهِ اللَّيْلَةِ. قَالَ فَقَالَ «إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا صَلَّى مَعَ الإِمَامِ حَتَّى يَنْصَرِفَ حُسِبَ لَهُ قِيَامُ لَيْلَةٍ».

   „Čovjek koji klanja sa imamom (u džematu) sve dok imam ne završi i ode – ima nagradu kao da je klanjao cijelu noć.“[2]

2. Trudi se da pronađeš noć Lejletu-l-Kadr u ovi zadnji deset dana, rekao je Allah Uzvišeni:

   قَالَ تَعَالَى: ﴿لَيۡلَةُ ٱلۡقَدۡرِ خَيۡرٞ مِّنۡ أَلۡفِ شَهۡرٖ ٣﴾ القدر: ٣

[2] Sunen Ebu Davud 1/521

„Noć Kadar je vrednija od hiljadu mjeseci.“

A njena vrijednost je proračunata u godine 83 godine i 4 mjeseca, rekao je En-Nehai: „Djelo u njoj je vrjednije od dijela drugog urađenog u 1000 drugih mjeseci.“

Dok je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ.

„Ko bude proveo noć Lejletu-l-Kadr vjerujući i nadajući se Allahovoj nagradi, njemu biva oprošteno ono što je prije počinio (od malih grijeha) a ko bude postio mjesec Ramazan vjerujući i nadajući se Allahovoj nagradi njemu biva oprošteno ono što je prije počinio (od malih grijeha).“[3]

I ova noć je u zadnji deset dana kao što je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُجَاوِرُ فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ وَيَقُولُ: تَحَرَّوْا لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ.

[3] Sahih Buhari 4/574

„Tražite Lejletu-l-Kadr u zadnji deset dana Ramazana.“[4]

A također došlo je od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da noć Kadr traži u zadnji deset dana ramazana u neparnim noćima po riječima, Allahov Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سُهَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: تَحَرَّوْا لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي الْوَتْرِ مِنْ الْعَشْرِ.

„Tražite Lejletu-l-Kadr u zadnji deset dana Ramazana u neparnim noćima.“[5]

A najbliže mišljenje jeste da je ta noć u sedam posljednjih dana Ramazana po riječima Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

عَنْ عُقْبَةَ – وَهُوَ ابْنُ حُرَيْثٍ – قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ – رضى الله عنهما – يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ –صلى الله عليه وسلم– «الْتَمِسُوهَا فِى الْعَشْرِ الأَوَاخِرِ – يَعْنِى لَيْلَةَ الْقَدْرِ – فَإِنْ ضَعُفَ أَحَدُكُمْ أَوْ عَجَزَ فَلاَ يُغْلَبَنَّ عَلَى السَّبْعِ الْبَوَاقِى».

„Tražite je u zadnji deset dana – znači Lejletu kadr – pa ukoliko bi neko od vas bio slab (oslabio) ili

[4] Sahih Buhari 2/710 i Muslim 3/170
[5] Musned imama Ahmeda 40/502

bio nemoćan neka ga nikako ne spreči ili omete da ih propusti zadnji sedam dana.“[6]

Dok je najbliže mišljenje da je dvadeset i sedma noć (sedma noć od ovih deset zadnji) ustvari noć Kadra po hadisu Ibn Ebi Kaba, radijjallahu anhu, gdje je rekao:

حدثنا إسحاق بن منصور أخبرنا النضر حدثنا شعبة عن عبدة . و هو ابن أبي لبابة قال: سمعت زر بن حبيش عن أبي: قال: ليلة القدر إني لأعلمها هي الليلة التي أمرنا بها رسول الله صلى الله عليه و سلم هي ليلة سبع و عشرين.

„Tako mi Allaha, ja doista ne znam koja noć je ustvari noć za koju nam je Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem naredio da je provedemo u Kijamu (ibadetu) ako to nije dvadeset i sedma noć.“[7]

I ova noć nije vezana uvijek za isto vrijeme u svim godinama nego ona se pomjera (prelazi) u skladu sa kretanjem svih stvari po Allahovoj odredbi i mudrosti. Rekao je Ibn Hadžer, rahimehumullahu: „Mnogo je stavova koji govore o noći Lejletu-l-Kadru a rezime svega ovoga i najispravnije da je ona u zadnjih deset dana Ramazana u neparnim noćima i da ona prelazi (nije uvijek stalno u istoj noći).“

[6] Imam Muslim 3/170
[7] Sahih Ibn Huzejme 3/329

Rekli su islamski učenjaci: "Mudrost skrivanja (da je nepoznata noć Kadra) noći Kadra leži u tome da se ona traži u ovih deset noći kako bi se više činilo ibadeta nasuprot tome da je ona poznata ljudi bi se samo vezali za nju."

I na osnovu ovoga rečenoga svako treba da se potrudi da je pronađe a kada to učini osjetit će slast pobjede inš'Allah. Nagrada u ovoj noći je vezana za Kijam (bdijenje u ibadetu) i nije šart da se zna kada je to, sam Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije to tako uvjetovao, dakle nije uvjet znanje o toj noći da bi se stekla nagrada.

3. Potrudi se da ove dane provedeš u Itikafu. Itikaf je boravak (vezanje za mesdžid) u mesdžidu kako bi se ibadetilo Allahu Uzvišenom. Ovo je također od stvari koje su propisane, sam Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem je imao običaj da ove dane provodi u Itikafu a također i njegove žene, naše majek radijjallahu anhunne poslje Njega.

U dvije vjerodostojne zbirke hadisa bilježi se hadis od Aiše, radijjallahu anha, da je rekla:

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كَانَ يَعْتَكِفُ الْعَشْرَ الْأَوَاخِرَ مِنْ رَمَضَانَ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ ثُمَّ اعْتَكَفَ أَزْوَاجُهُ مِنْ بَعْدِهِ.

„Allahov Poslanik bi imao običaj da boravi u Itikafu zadnjih deset dana Ramazana sve dok ga nije Allah usmrtio, te nakon njega su to činile njegove žene.“[8]

[8] Sahih Buhari 5/134

Rekao je imam Ahmed, rahimehullahu: „Ne znam niti jednoga od učenjaka koji su bili suprotno stavu da je Itikaf sunnet, dok je najbolji Itikaf svih deset posljednjih dana Ramazana kao što je to činio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, no međutim kada bi čovjek bio u Itikafu dan ili manje od toga i to je dozvoljeno. Također rekao je najmanji vid Itikafa ako je on dobrovoljan ili zbog zavjeta biva onaj što se smatra itikafom (ono što se uzima kao da je itikaf).“

Rekao je Ibn Baz, rahimehullahu: „Vrijeme Itikafa nije ograničeno vremenski po ispravnom stavu islamski učenjaka.“

Na mu'tekifu je da vrijeme koje provodi u Itikafu posveti učenju Kur'ana, Zikru, traženju oprosta, namazu i svim drugim vidovima ibadeta. Također treba da obračuna se sam sa sobom i da pogleda šta je pripremio za Ahiret, da se kloni onoga što ga se ne tiče i općenito od govora i razmišljanja o dunjaluku.

Rekao je imam Redžeb, rahimehumullahu: „Imam Ahmed je bio stava da mu'tekif ne treba da se miješa sa ljudima (da mu je mustehab da se osami) pa čak i da ne podučava ljude Kur'anu ili nečemu drugom, za njega je bolje da se osami i da dovi svome Gospodaru, Zikri i ovaj vid itikafa je ustvari slatkoća ove vjere.“

ZAVRŠETAK RAMAZANA

Allah je propisao da se pri završetku Ramazana čovjek posveti Ibadetima i činjenju dobrih djela, a od njih su:

1. Tekbir od zalaska Sunca noći u oči dana Bajrama pa sve do samog klanjanja Bajrama, rekao je Allah Uzvišeni:

قَالَ تَعَالَىٰ: ﴿ وَلِتُكْمِلُوا۟ ٱلْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا۟ ٱللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾ ﴾ البقرة: ١٨٥

„Da određeni broj dana ispunite, i da Allaha veličate zato što vam je ukazao na pravi put, i da zahvalni budete."

Od tih tekbira koji su propisani da se uče jeste: ALLAHU EKBER ALLAHU EKBER, LA ILAHE ILLALLAH, VALLAHU EKBER, ALLAHU EKBER VELILLAHI HAMD.

2. Zekatu Fitr: A ona je jedan Sa'a hrane dok je to u kilogramima: 2 kilograma i 40 grama od dobre hrane. Ovaj zekat se daje i najbolje je da se to čini jutro prije nego se klanja Bajram namaz po hadisu Ibn Omera, radijjallahu anhuma:

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِزَكَاةِ الْفِطْرِ قَبْلَ خُرُوجِ النَّاسِ إِلَى الصَّلَاةِ.

„Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je naredio da damo Zekatu-l-Fitr prije nego što ljudi izađu da klanjaju namaz (Bajram)."[9]

[9] Sahih buhari 3/583

Također dozvoljeno je da se to dadne prije Bajrama na dan ili dva dana.

3. Bajram namaz: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je naredio da se klanja i to za muškarce i žene a što upućuje na propisanost ovoga ibadeta. Stav Šejhu-l-islama Ibn Tejmijje, rahimehumullahu, jeste da je BAJARAM VADŽIB za sve muslimane i da je to FARD AJN. Ovo je također mezheb Ebu Hanife a i stav po jednoj predaji imama Ahmeda i Ibn Kajjima.

Od stvari koje također upućuju na to da je Bajram namaz važan jeste i hadis Ummu Atije, radijjallahu anha, ona je rekla: *"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je naredio da za vrijeme Bajrama (Ramazanskog i Kurbanskog) izađemo: i one koje imaju hajz a i one koje su bolesne (imaju neke poteškoće). Žene koje imaju hajz će da se udalje malo od mjesta klanjanja i tako će da budu prisutne u dobru i veselju muslimana. Pa sam rekla o Allahov Poslaniče: Uputi nas šta da čini ona koja nema džilbab (haljinu)? Pa je rekao sallallahu alejhi ve sellem: „Neka je njena sestra obuče (posudi) džilbabom (haljinom)." Muttefekun alejhi*

Od sunneta je da se pojede nekoliko datula, odnosno neparan broj njih prije nego što se izađe na mjesto klanjanja na osnovu hadisa Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kojeg prenosi Enes, radijjallahu anhu:

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَغْدُو يَوْمَ الْفِطْرِ حَتَّى يَأْكُلَ تَمَرَاتٍ وَيَأْكُلُهُنَّ وِتْرًا.

„Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije izlazio na namaz na dan Bajrama sve dok ne bi pojeo nekoliko datula (temri) a jeo ih je neparan broj.“[10]

Također, od sunneta za čovjeka jeste da se uljepša i da obuče najljepšu odjeću kao što se to navodi u hadisu Ibn Omera, radijjallahu anhuma, gdje je rekao: *„Kupio je Omer džubbe (ogrtač) na pijaci pa je otišao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, te mu rekao: O Allahov Poslaniče: Uzmi ovaj ogrtač uljepšaj se na dan bajrama i kada imaš delagacije! Pa je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: „Ova odjeća je za one koji na onom svijetu neće imati ništa.“ Buhari*

A ovo je rekao zato što je ta odjeća bila od SVILE. Imam Buhari je naslovio jedno poglavlje u svome Sahihu, poglavlje o uljepšavanju za bajrame.

Rekao je Ibn Hadžer, rahimehumullahu: „Prenosi Ibn Ebi Dunja i Bejheki sa sipravnim lancem prenosilaca do Ibn Omera, radijjallahu anhu, da je on imao običaj da oblači najljepšu odjeću tokom bajrama.“

Kada je u pitanju žena i njen izlazak na bajrame onda mora da bude suprotno rečenom što se odnosi za muškarca i uljepšavanje. Dakle njoj je naređeno da izlazi propisno obučena bez da se uljepšaje i miriše shodno hadisima koji govore o toj temi.

[10] Sahih Buhari 2/367

Od sunneta je također da čovjek ide na Bajram namaz piješice bez da jaše ili ide prevoznim sredstvom osim ako za to ima potrebu kao daljina mesdžida (opravdan šerijatski razlog) na osnovu riječi Alije, radijjallahu anhu: *„Od sunneta je da se ide na Bajram namaz hodeći.“*[11]

Tako da je mnogo učenjaka uzelo stav shodno hadisu da je mustehab da se ide piješice na namaz.

I obaveza je da čovjek pri odlasku na bajram namaz ide jedni putem a drugim da se vraća na osnovu hadisa Džabira, radijjallahu anhu:

عن جابر قال:كان النبي صلى الله عليه و سلم إذا كان يوم عيد خالف الطريق

„Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi nastupio bajram jednim putem išao na namaz a drugim bi se vraćao kući po obavljenom namazu.“[12]

Rekao je Ibn Redžeb, rahimehumullahu: "Mnogo je islamski učenjaka smatralo da čovjek kada izađe na bajram namaz ukoliko odu jednim putem na namaz da se drugim mimo toga puta vrate i ovo je stav Malika, Šafije, Sevrija i Ahmeda rahimehullahu."

Također od stvari koje su MUSTEHAB jeste i po završenom namazu da se čestita bajram i praznici.

Od Muhammed Ibn Zijada se prenosi da je rekao: „Bio sam sa Ebu Umamom El-Bahilijom i drugim ashabima

[11] Tirmizi i kaže: Ovaj hadis je Hasenu Sahih
[12] Buhari 1/334

Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa su oni kada bi se vratili sa bajram namaza govorili jedni drugima: TEKABBELLAHU MINNA VE MINKUM.“ Rekao je imam Ahmed sened ovoga hadisa je dobar.

Rekao je Ibn Redžeb, rahimehumullahu: „Prenosi se od ashaba Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i tabina da su oni tokom bajram namaza susretali jedni druge i dovili jedni drugima da Allah primi i Kabul učini njihove ibadete.“

ŠTA NAKON RAMAZANA?

I evo prolazi mjesec Ramazan svojim danima, satima, minutama i sekundama a uistinu bio je mjesec pa čak sezona ibadeta i dobrih djela, no vrijeme činjenja ibadeta s Ramazanom ne prestaje (ne bi smjelo). Čovjekov život je čitav prilika i vrijeme u kome on čini ibadete i djela koja ga primiču Allahovom licu, a nije ibadet vezan samo za mjesec Allahove milosti, za Ramazan nego naprotiv za čitav život kao što je rekao Allah Uzvišeni:

قَالَ تَعَالَىٰ: ﴿ وَٱعۡبُدۡ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأۡتِيَكَ ٱلۡيَقِينُ ٩٩ ﴾ الحجر: ٩٩

„I sve dok si živ, Gospodaru svome ibadet čini!“

I na tebi je o brate muslimanu da nastaviš sa činjenjem dobrih djela: namaza, posta, dijeljenja sadake, zikra, učenja Kur'ana i drugi vidova ibadeta. Od znakova primljenoga djela jeste da dobro djelo prati drugo dobro djelo, pa iskoristi svoj život prije nego mu dođe davno zapisani edžel (sudbina), svoju mladost

prije starosti, svoje zdravlje prije bolesti. Rekao je Mustafa, sallallahu alejhi ve sellem:

عن عمرو بن ميمون الأودي قال قال رسول الله صلى الله عليه و سلم لرجل وهو يعظه: اغتنم خمسا قبل خمس شبابك قبل هرمك وصحتك قبل سقمك وغناك قبل فقرك وفراغك قبل شغلك وحياتك قبل موتك.

„Iskorisiti pet stvari prije pet drugih: svoju mladost prije starosti, zdravlje prije bolesti, bogastvo prije siromaštva, slobodno vrijeme prije zauzetosti i svoj život prije smrti.“[13]

O vi postači i oni koji svoje noći provodite u klanjaju ako je mjesec Ramazan bio sezona ibadeta tako je i cijela godina vrijeme u kome se stiče i radi za vječnu kuću pa tebi sada se obraćam da nakon mjeseca Ramazana budeš od onih koji će da čine sljedeća djela:

1. Post šest dana mjeseca Ševala: U vjerodostojnoj zbirci hadisa od imama Muslima bilježi se hadis:

عَنْ أَبِى أَيُّوبَ الأَنْصَارِىِّ – رضى الله عنه – أَنَّهُ حَدَّثَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ – صلى الله عليه وسلم– قَالَ «مَنْ صَامَ رَمَضَانَ ثُمَّ أَتْبَعَهُ سِتًّا مِنْ شَوَّالٍ كَانَ كَصِيَامِ الدَّهْرِ».

„Ko bude postio mjesec Ramazan a potom to poprati postom šest dana mjeseca Ševala ima nagradu kao da je postio godinu cjelu.“[14]

[13] Musned Šihab 1/425
[14] Imam Muslim 3/169

2. Post tri dana od svakoga mjeseca: Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

عَنْ أَبِى قَتَادَةَ رَجُلٌ أَتَى النَّبِىَّ –صلى الله عليه وسلم– قَالَ رَسُولُ اللَّهِ – صلى الله عليه وسلم– «ثَلاَثٌ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ وَرَمَضَانُ إِلَى رَمَضَانَ فَهَذَا صِيَامُ الدَّهْرِ كُلِّهِ صِيَامُ يَوْمِ عَرَفَةَ أَحْتَسِبُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكَفِّرَ السَّنَةَ الَّتِى قَبْلَهُ وَالسَّنَةَ الَّتِى بَعْدَهُ وَصِيَامُ يَوْمِ عَاشُورَاءَ أَحْتَسِبُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكَفِّرَ السَّنَةَ الَّتِى قَبْلَهُ».

„Tri dana od svakoga mjeseca, Ramazan do Ramazana – ovo je post čitave godine. Post dana Arefata kod Allaha se računa i On oprašta godinu prije i godinu poslije, dok je post dana Ašure vrijednosti kod Allaha da On oprašta godinu prije toga.“[15]

Rekao je Ebu Hurejre, radijjallahu anhu:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَوْصَانِي خَلِيلِي بِثَلَاثٍ لَا أَدَعُهُنَّ حَتَّى أَمُوتَ صَوْمِ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ وَصَلَاةِ الضُّحَى وَنَوْمٍ عَلَى وِتْرٍ.

„Oporučio mi je moj prijatelj (Muhammed sallallahu alejhi ve sellem) tri stvari, te da ih ne ostavim sve dok ne umrem: Tri dana posta u svakom mjesecu, Duha namaz i da ne spavam dok ne klanjam Vitr.“[16]

[15] Imam Muslim 3/167
[16] Sahih Imama Buharia 3/51

Dok je najbolje da ta tri dana budu trinaesti, četrnaesti i petnaesti dan u mjesecu na osnovu hadisa Ebu Zerra, radijjallahu anhu:

عَنْ يَحْيَى بْنِ سَامٍ قَالَ سَمِعْتُ مُوسَى بْنَ طَلْحَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا ذَرٍّ بِالرَّبَذَةِ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ –صلى الله عليه وسلم– :«يَا أَبَا ذَرٍّ إِذَا صُمْتَ مِنَ الشَّهْرِ ثَلاَثَةَ أَيَّامٍ فَصُمْ ثَلاَثَ عَشْرَةَ ، وَأَرْبَعَ عَشْرَةَ ، وَخَمْسَ عَشْرَةَ».

„O Ebu Zerr, ukoliko postiš od mjeseca tri dana onda posti trinaesti, četrnaesti i petnaesti dan.“[17]

3. Post Ponedjeljkom i Četvrtkom: Od Aiše, radijjallahu anha, se prenosi da je rekla:

„Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je gledao da posti Ponedjeljak i Četvrtak.“[18]

Bilježi se hadis također od Ebu Hurejre, radijjallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

عن أبي هريرة : أن رسول الله صلى الله عليه و سلم قال: تُعْرَضُ الْأَعْمَالُ يَوْمَ الِاثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ فَأُحِبُّ أَنْ يُعْرَضَ عَمَلِي وَأَنَا صَائِمٌ.

„Allahu se predočaju djela Ponedjeljkom i Petkom pa ja želim (volim) da se moja djela Allahu predoče dok ja postim.“[19]

17 Sunen Tirmizi hadis Hasen
18 Tirimizi, hadis Hasen
19 Sunen Tirmizi 3/122

4. Post dana Arefata i dana Ašure: Prenosi se hadis koji bilježi imam Muslim rahimehullahu da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio upitan o postu dana Arefata pa je rekao: *„On je kefaret (otkup) za prošlu godinu i ono što preostaje (tu godinu).“*

   A također je upitan o postu na dan Ašure pa je kazao: *„On je kefaret (otkup) za prošlu godinu.“*

5. Post mjeseca Muharema: U vjerodostojnoj zbirci hadisa od imama Muslima bilježi se hadis da je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

   عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ – رضى الله عنه – قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ –صلى الله عليه وسلم– «أَفْضَلُ الصِّيَامِ بَعْدَ رَمَضَانَ شَهْرُ اللَّهِ الْمُحَرَّمُ وَأَفْضَلُ الصَّلاَةِ بَعْدَ الْفَرِيضَةِ صَلاَةُ اللَّيْلِ».

   „Najbolji post nakon mjeseca Ramazana je post Allahova mjeseca Muharema, a najbolji namaz nakon obaveznog (Farza) je noćni namaz.“[20]

6. Post mjeseca Ša'bana: U dvima vjerodostojnim zbirkama hadisa od Aiše, radijjallahu anha, se prenosi da je kazala:

   عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ، أَنَّهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: يَصُومُ حَتَّى نَقُولَ لاَ يُفْطِرُ، وَيُفْطِرُ حَتَّى نَقُولَ لاَ يَصُومُ، وَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم اسْتَكْمَلَ شَهْرًا قَطُّ إِلاَّ رَمَضَانَ، وَمَا رَأَيْتُهُ أَكْثَرَ صِيَامًا مِنْهُ فِي شَعْبَانَ.

[20] Bilježi imam Muslim 3/169

„Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi postio tako da bi rekli da ne iftari, a tako bi često jeo da bi rekli da ne posti nikada. I nisam vidjela Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je upotpunio postom neki mjesec osim Ramazana. I nisam ga vidjela da više posti osim u mjesecu Ša'banu.“[21]

7. Davudov post: Dan posta potom dan iftara. Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو – رضى الله عنهما – أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ –صلى الله عليه وسلم– قَالَ لَهُ «صُمْ أَفْضَلَ الصِّيَامِ عِنْدَ اللَّهِ صَوْمَ دَاوُدَ – عَلَيْهِ السَّلاَمُ – كَانَ يَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا».

Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Abdullah Ibn Amru, radijjallahu anhu: *„Posti najbolji post kod Allaha – Davudov post, on je postio jedan dan a drugi dan iftario (ne postio).“*[22]

8. Noćni namaza u svakoj noći godine: U vjerodostojnoj zbirci hadisa od imama Muslima bilježi se hadis:

عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ – رضى الله عنه – قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ –صلى الله عليه وسلم– «أَفْضَلُ الصِّيَامِ بَعْدَ رَمَضَانَ شَهْرُ اللَّهِ الْمُحَرَّمُ وَأَفْضَلُ الصَّلاَةِ بَعْدَ الْفَرِيضَةِ صَلاَةُ اللَّيْلِ».

[21] Sunen Sugra 1/434
[22] Sahih Muslim 3/166

„Najbolji post nakon mjeseca Ramazana je post Allahova mjeseca Muharema, a najbolji namaz nakon obaveznog (Farza) je noćni namaz.“

Također u vjerodostojnim zbirkama hadisa od imama Buharija i Muslima bilježi se hadis:

عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ –صلى الله عليه وسلم– قَالَ « يَنْزِلُ رَبُّنَا تَبَارَكَ وَتَعَالَى كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا حِينَ يَبْقَى ثُلُثُ اللَّيْلِ الآخِرُ فَيَقُولُ مَنْ يَدْعُونِى فَأَسْتَجِيبَ لَهُ وَمَنْ يَسْأَلُنِى فَأُعْطِيَهُ وَمَنْ يَسْتَغْفِرُنِى فَأَغْفِرَ لَهُ ».

„Naš Gospodar se spušta svake noći na dunjalučko Nebo u zadnjoj trećini noći te kaže: Ko će da me zamoli (pozove) pa da mu se odazovem, ko će da zatraži pa da mu dam, ko će da zatraži oprosta pa da mu oprostim.“[23]

Noćni namaz obuhvata sav dobrovoljan namaz i Vitr namaz. Najmanji vid Vitr namaza je da se klanja jedan rekat pa na više sve do jedanaest ili trinaest rekata.

9. Pritvrđeni sunneti koji se klanjaju uz obavezne namaze: a njih je dvanaest rekata: 4 prije Podne namaza, 2 rekata poslije Podne namaza, 2 rekata poslije Akšam namaza, 2 rekata poslije Jacije namaza i 2 rekata prije Sabah namaza. Od Ummu Habibe, radijjallahu anha, se prenosi da je rekla: „Čula sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

---

[23] Sahih Muslim 2/175

عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ –صلى الله عليه وسلم– أَنَّهَا قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ –صلى الله عليه وسلم– يَقُولُ « مَا مِنْ عَبْدٍ مُسْلِمٍ يُصَلِّى لِلَّهِ كُلَّ يَوْمٍ ثِنْتَىْ عَشْرَةَ رَكْعَةً تَطَوُّعًا غَيْرَ فَرِيضَةٍ إِلاَّ بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِى الْجَنَّةِ أَوْ إِلاَّ بُنِىَ لَهُ بَيْتٌ فِى الْجَنَّةِ ».

„Nema niti jednog muslimana da klanja svakoga dana dvanest rekata dobrovoljnog namaza mimo farzova a da mu Allah neće sagraditi kuću u Džennetu.“[24]

10. Duha namaz: Prenosi se od Ebu Hurejre, radijjallahu anhu, da je rekao:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَوْصَانِي خَلِيلِي بِثَلَاثٍ لَا أَدَعُهُنَّ حَتَّى أَمُوتَ صَوْمِ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ وَصَلَاةِ الضُّحَى وَنَوْمٍ عَلَى وِتْرٍ.

„Oporučio mi je moj prijatelj (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem) tri stvari, te da ih ne ostavim sve dok ne umrem: Tri dana posta u svakom mjesecu, Duha namaz i da ne spavam dok ne klanjam Vitr.“[25]

Također prenosi se hadis od majke vjernika Aiše, radijjallahu anha, da je rekla:

[24] Sahih Muslim 2/161
[25] Sahih Imama Buharia 3/51

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ –صلى الله عليه وسلم– يُصَلِّى الضُّحَى أَرْبَعًا وَيَزِيدُ مَا شَاءَ اللَّهُ.

„Allahov Poslanik je imao običaj da klanja Duha namaz četiri rekata a i povećao bi onoliko koliko bi Allah odredio (želio).“[26]

Neka je svaka hvala Allahu, subhanehu ve te'ala, s čijom blagodati završavaju se sva dobra djela! Neka je salavat i selam na Njegovog roba i poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, na njegovu porodicu, supruge, potomke, sve ashabe i sve koji ih slijede u dobru do Sudnjega dana. Molim Te, Uzvišeni Allahu, da ovaj trud učiniš iskrenim radi Tvoga Plemenitog lica i da njime okoristiš Svoje robove. Slavljen neka si Ti, Gospodaru moj, i hvaljen. Nema istinskog boga osim Tebe. Od Tebe oprosta tražim i Tebi se kajem.

[26] Bilježi imam Muslim 2/157